

VANNA VINCI

MEJE

BORDERS CONFINI MEJE

Vanna Vinci

Pobudnik objave

V sklopu prireditve

GO! 2025
NOVA GORICA
GORIZIA

Uradni program
Programma ufficiale
Official programme

Založnik

Meje.

Zgodba v stripu. Avtorica: Vanna Vinci
2025 ©Vanna Vinci.

Vse pravice pridržane.

Ta knjiga, izdana v sklopu projekta
Borders/Confini/Meje,
je namenjena odraslim.

Borders/Confini/Meje

Tri zgodbe, tri različna življenjska obdobja,
eno samo vprašanje: kaj so »meje«?

Na ozemlju, ki že od zdavnaj doživlja mejo kot vsakdanjo in kulturno izkušnjo, je nastal poseben projekt, ki ga sestavljajo tri knjige, namenjene trem različnim starostnim kategorijam, in sicer otrokom, najstnikom in odraslim; vsaka izmed njih je nastala izpod peresa pomembnega avtorja s področja devete umetnosti. Gre za pripovedno in vizualno pot v duhu prireditve Nova Gorica in Gorica, Evropska prestolnica kulture 2025, ki mej ne predstavlja kot utesnjujočih omejitev, temveč kot priložnosti za srečevanje, odkrivanje in razmišljanje.

Uredniški vodja
Sara Pavan

Prevodi
Angleščina: Freya Scott
Slovenščina: Sara Trampuž

Grafično oblikovanje
Ariel Brandolini za agencijo Design Associati

Postavitev strani
Studio But Maybe

Lettering
Irene Pinatto

Strip, ki ga imate v rokah, je nastal v sklopu projekta GO!2025, pri katerem je Furlanija – Julijska krajina v ospredju in v katerem Nova Gorica in Gorica nastopata skupaj kot evropska prestolnica kulture. Gre za pobudo, ki spaja različne inovativne govorice, ki predstavljajo našo zgodovino in si prizadevajo, da bi jo približale mlajšim generacijam.

Ni naključje, da smo se odločili za strip. To izrazno sredstvo vsebine posreduje neposredno prek podob in žive pripovedi. Strip zlahka pritegne mlade in stare na neposreden in spontan način, vendar posreduje globoke teme, kot so srečanje, dialog in nov pomen, ki ga želimo skupaj pripisati pojmu meje.

GO! 2025 doživljamo kot priložnost za rast, izmenjavo in odprtost. Prek pobud, kakršna je ta, bi radi opozorili na dejstvo, da kultura ni elitni proizvod, namenjen le izbrancem, temveč živ in dostopen skupni prostor, ki zbližuje posameznike in skupnosti. V tem duhu vas vabim, da prelistate te strani, da se prepustite zgodbam in da odkrijete ustvarjalno energijo, s katero Furlanija-Julijska krajina zre v prihodnost s pogumom in radovednostjo.

Prijetno branje!

Deželni podpredsednik in
odbornik za kulturo in šport
odv. Mario Anzil

Ta zgodba je posvečena moji mami.

PRIJETNIH DNI JE
BILO VELIKO.

STAR JE BIL VEČ
KOT SEDEMDESET
LET.

BIL JE MIREN
IN OMIKAN
ČLOVEK.

NJEGOVO
ŽIVLJENJE JE
BILO KOT
PLIMOVANJE...

MIRNO.

DVA TELEGRAMA.

PRVI IZ LETA 1916. NASLOVNIK
JE PODPOROČNIK BRUNDO,
ODDELEK ZA BRZOSTRELKE.

NASLOV: VOJNO OBMOČJE.
POSLANO IZ: VOJNEGA OBMOČJA.

OB BOŽIČU VAM IZ SRCA ŽELIMO
NEPRESTANO SREČO, ZDRAVJE IN
REŠITEV.

DRUGI JE IZ LETA 1918. NASLOVNIK
JE POROČNIK BRUNDO, 76. PEHOTNI
POLK. BATALJON, MAILLY LE CAMP.

PRVI NA JULIJSKIH
IZPITIH, TE PRIČAKUJEM,
BRUNDO.

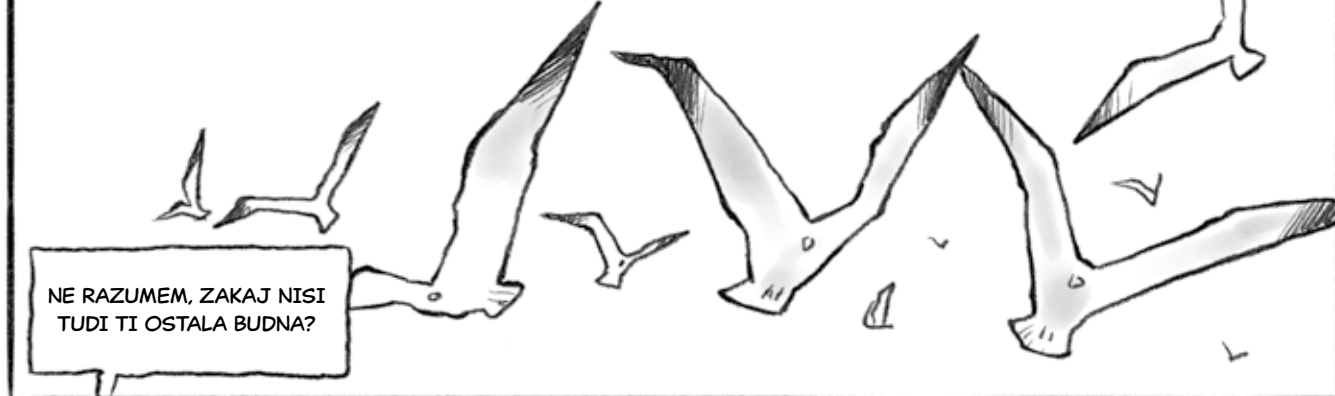

O PRVEM JE MOGOČE POVEDATI, DA JE
NAJPOMEMBNEJŠA ZADNJA BESEDA: REŠITEV.

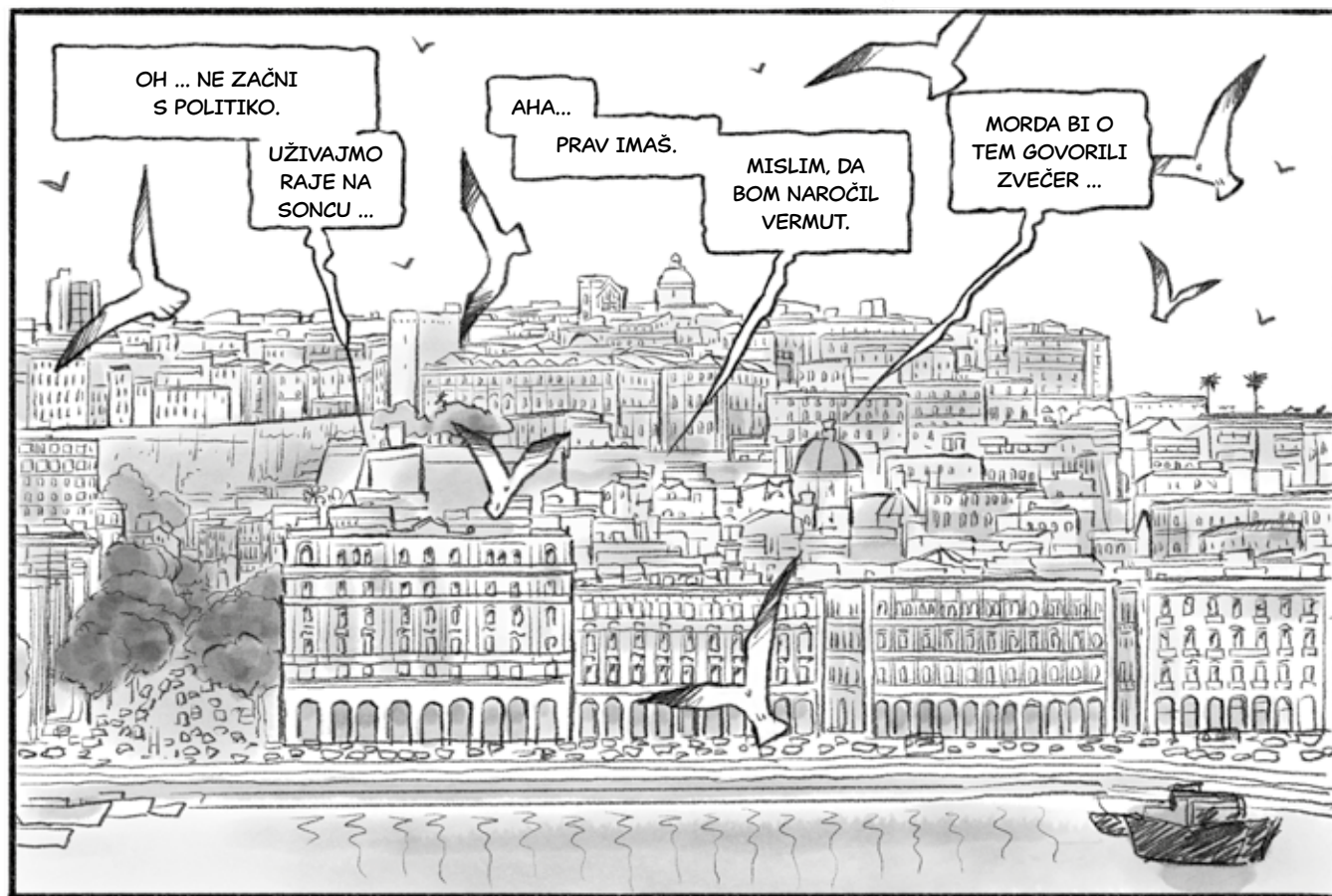
DRUGI PA SE ZDI ABSURDEN. OČE PIŠE SINU, DA GA ČAKAJO KONČNI IZPITI V LICEJU. SIN PA JE NA FRONTI V FRANCIJI, MALO PRED KONCEM PRVE SVETOVNE VOJNE. TELEGRAM NOSI DATUM 20. JUNIJA 1918. VOJNE JE KONEC 11. NOVEMBRA ISTEGA LETA. A NIHČE OD OBEH TEGA ŠE NE VE. TEGA NE VE NE POROČNIK BRUNDO, KI JE STAR SKORAJ DVAINDVAJSET LET IN SE BO KASNEJE VRNIL ŽIV IN ZDRAV DOMOV TER POLAGAL IZPITE. NAMERAVAL JE ŠTUDIRATI PRAVO, A TA NAMEN JE ZDAJ ZELO MEDEL.

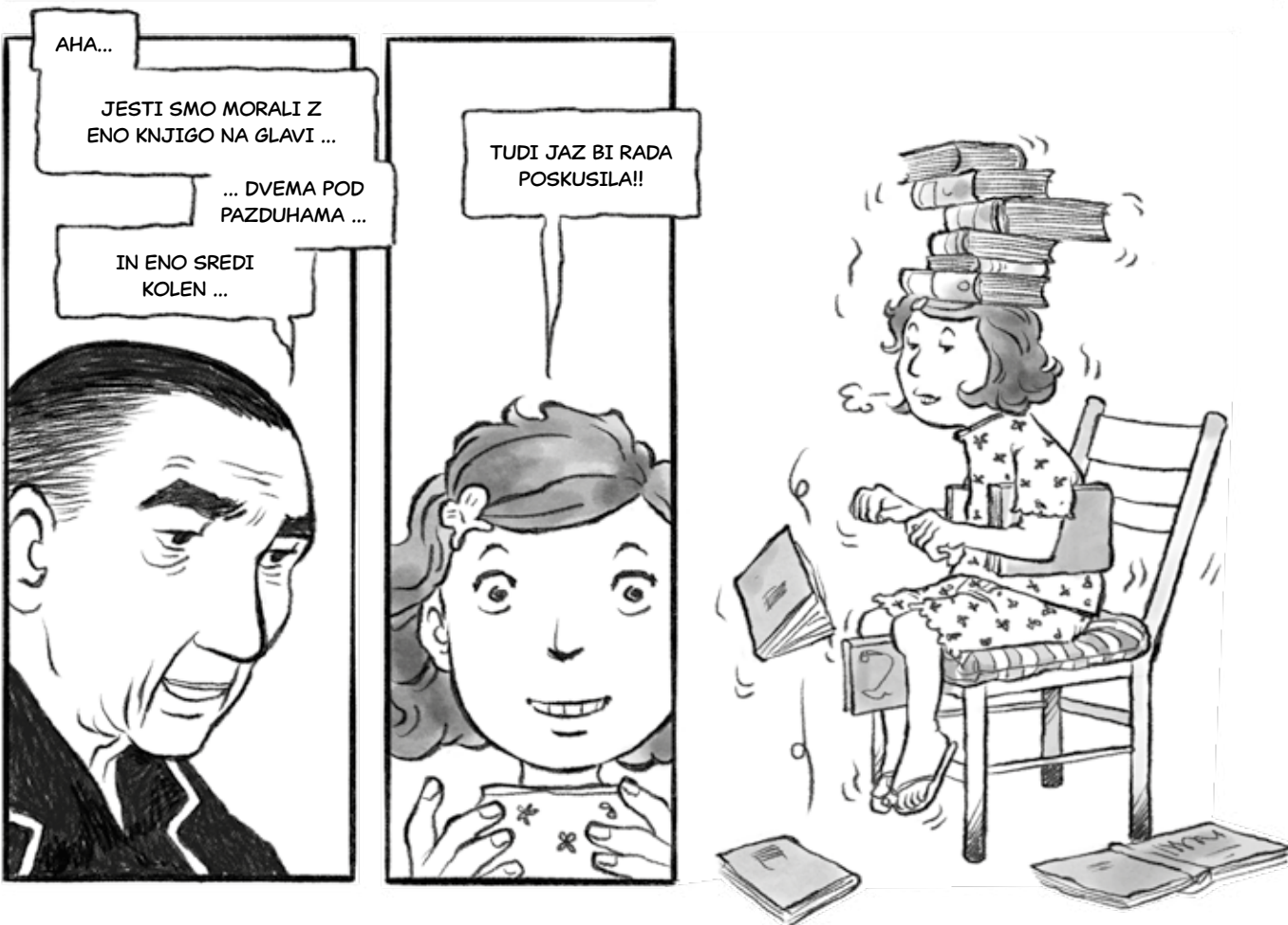

HRUP.

BOJNA
LINIJA.

OZKA ČRTA.

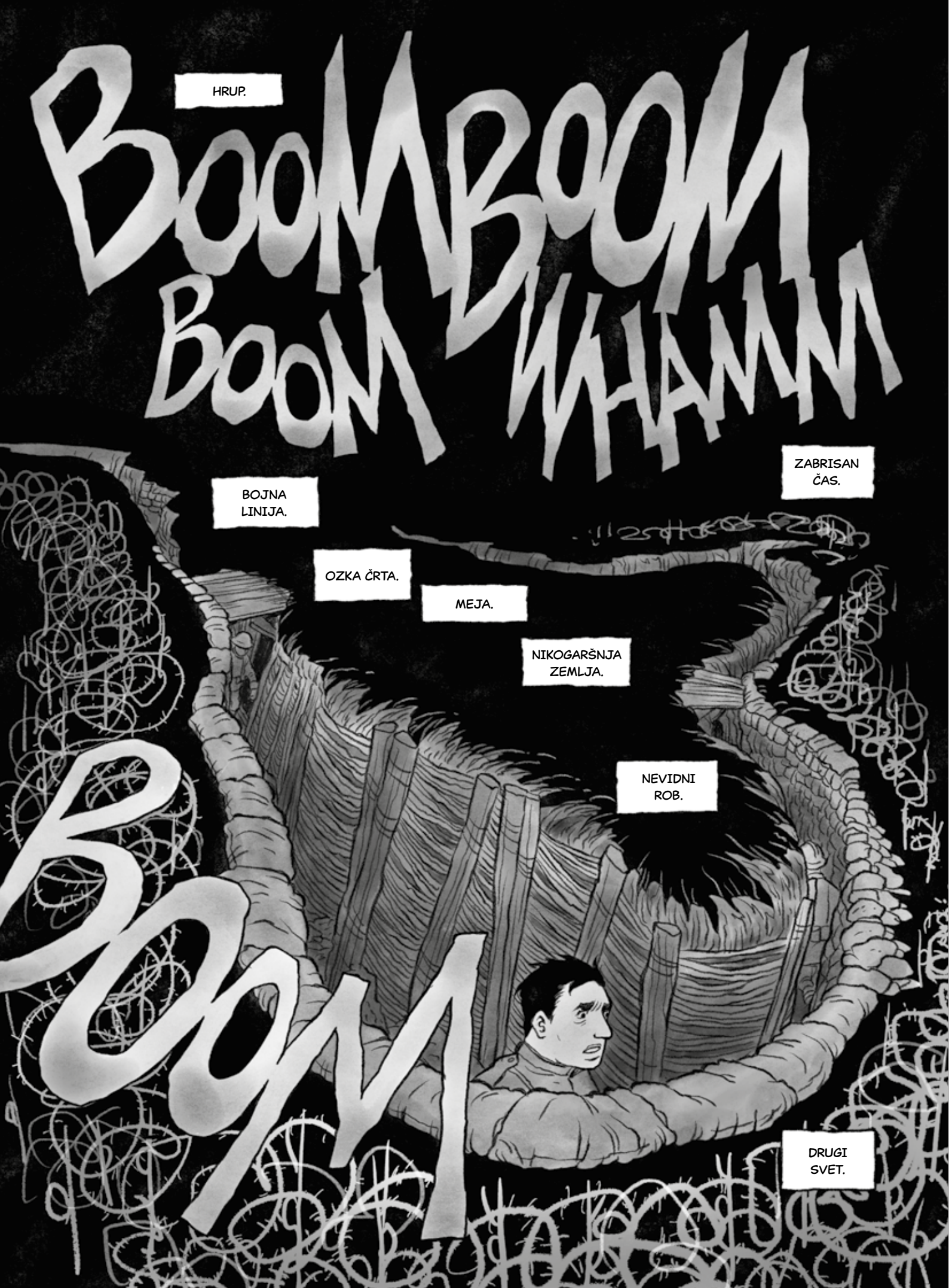
MEJA.

NIKOGRŠNJA
ZEMLJA.

NEVIDNI
ROB.

ZABRISAN
ČAS.

DRUGI
SVET.

CRASH CRACK AHAKHHH SBAM

MRAK.

TEMA.

PODGANE.

BLODNJAK.

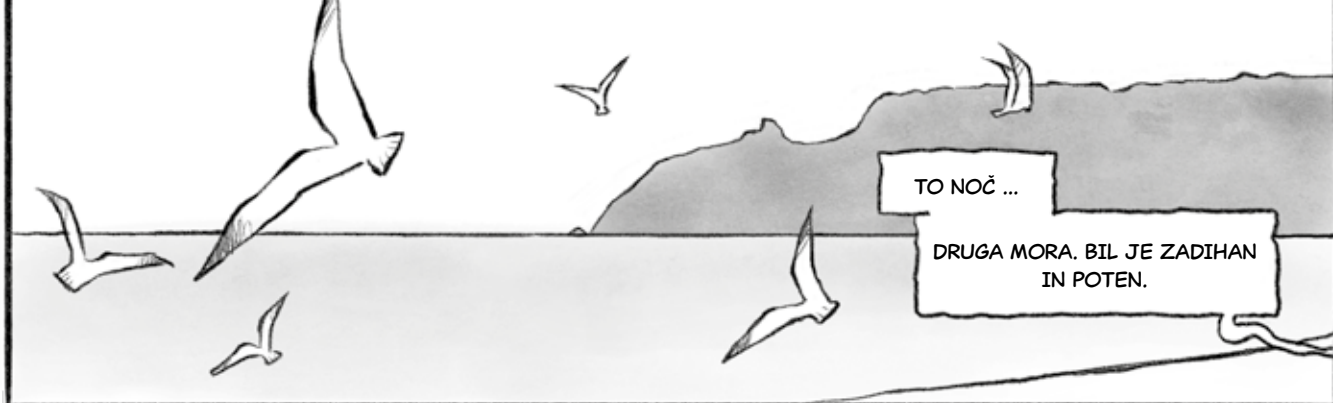
PODZEMLJE.

TAVANJE.

IZGUBLJENOST.

TIŠINA.

TO NOČ ...

DRUGA MORA. BIL JE ZADIHAN
IN POTEN.

SPET TISTA ZADEVA S
STRELSKIMI JARKI ...

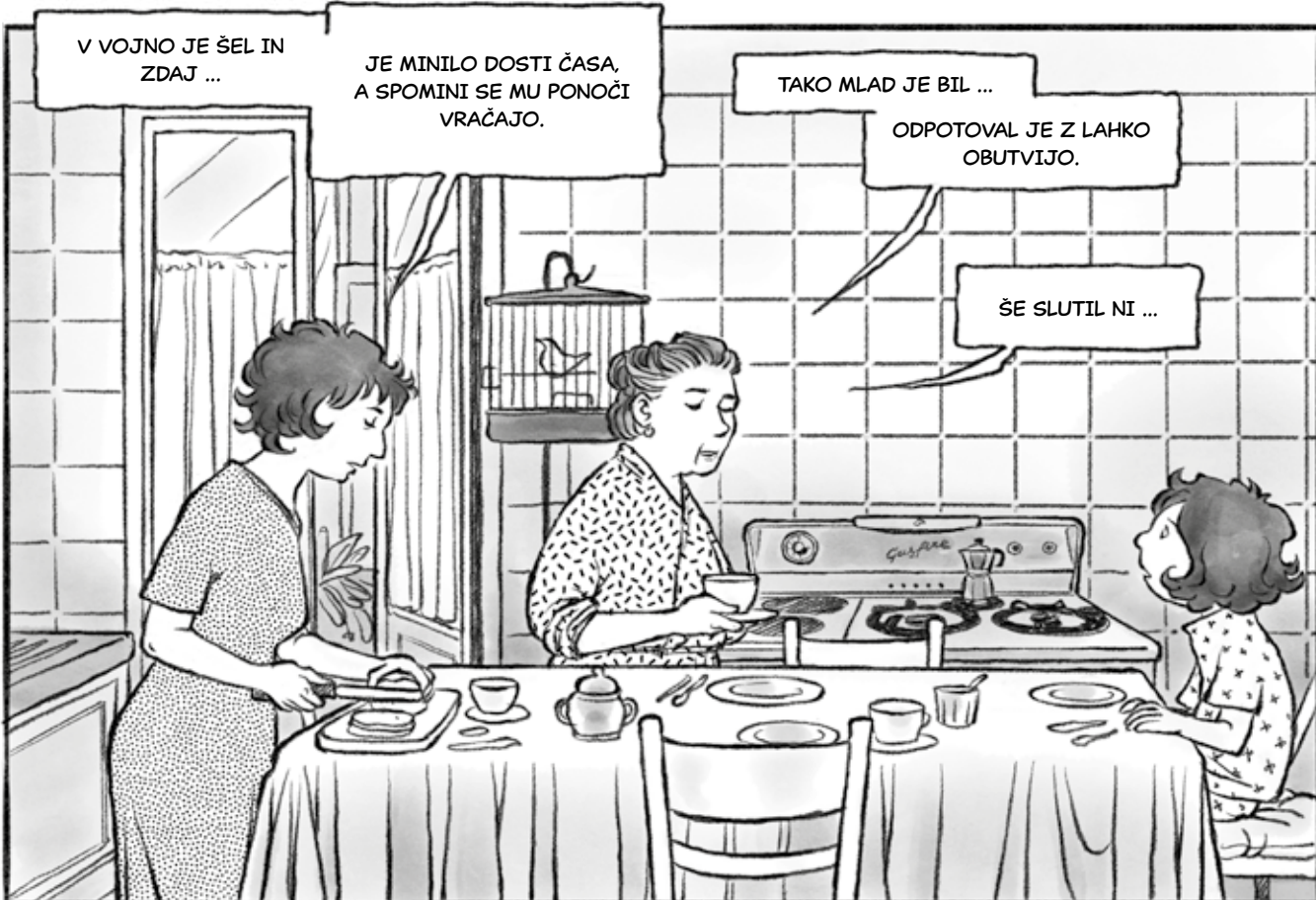

ON MOLČI ... A GOTOVO
SE NE MOTIM.

KAJ
POMENI?

JE DEDEK
BOLAN?

V VOJNO JE ŠEL IN
ZDAJ ...

JE MINILO DOSTI ČASA,
A SPOMINI SE MU PONOČI
VRAČAJO.

TAKO MLAD JE BIL ...

ODPOTOVAL JE Z LAHKO
OBUTVIJO.

ŠE SLUTIL NI ...

BIL JE POKONČEN,
SPOŠTOVANJA
VREDEN ČLOVEK.

VSI SO GA CENILI ZARADI
NJEGOVEGA KOREKTNEGA IN
URAVNOVEŠENEGA ZNAČAJA.

ŽIVLJENJSKE IZKUŠNJE NISO
NAČELE NJEGOVE IZVIRNE
DOBROTE IN PREPROSTOSTI.

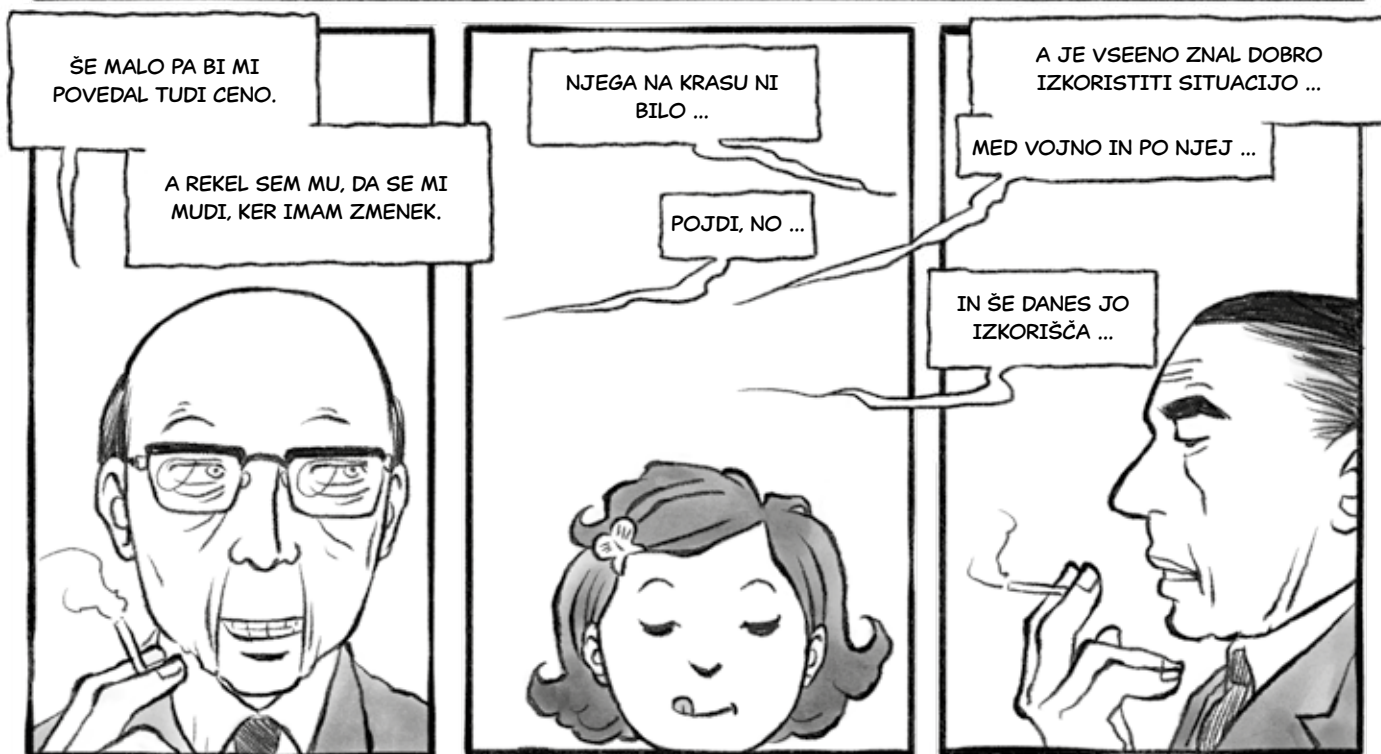

VEŠ, KOGA SEM
RAVNOKAR SREČAL?

KAVALIRJA!

POVEDAL MI JE, DA JE PRAVKAR
KUPIL VILO OB MORJU.

BLAGOR NJEMU ...

ŠE MALO PA BI MI
POVEDAL TUDI CENO.

A REKEL SEM MU, DA SE MI
MUDI, KER IMAM ZMENEK.

NJEGA NA KRASU NI
BILO ...

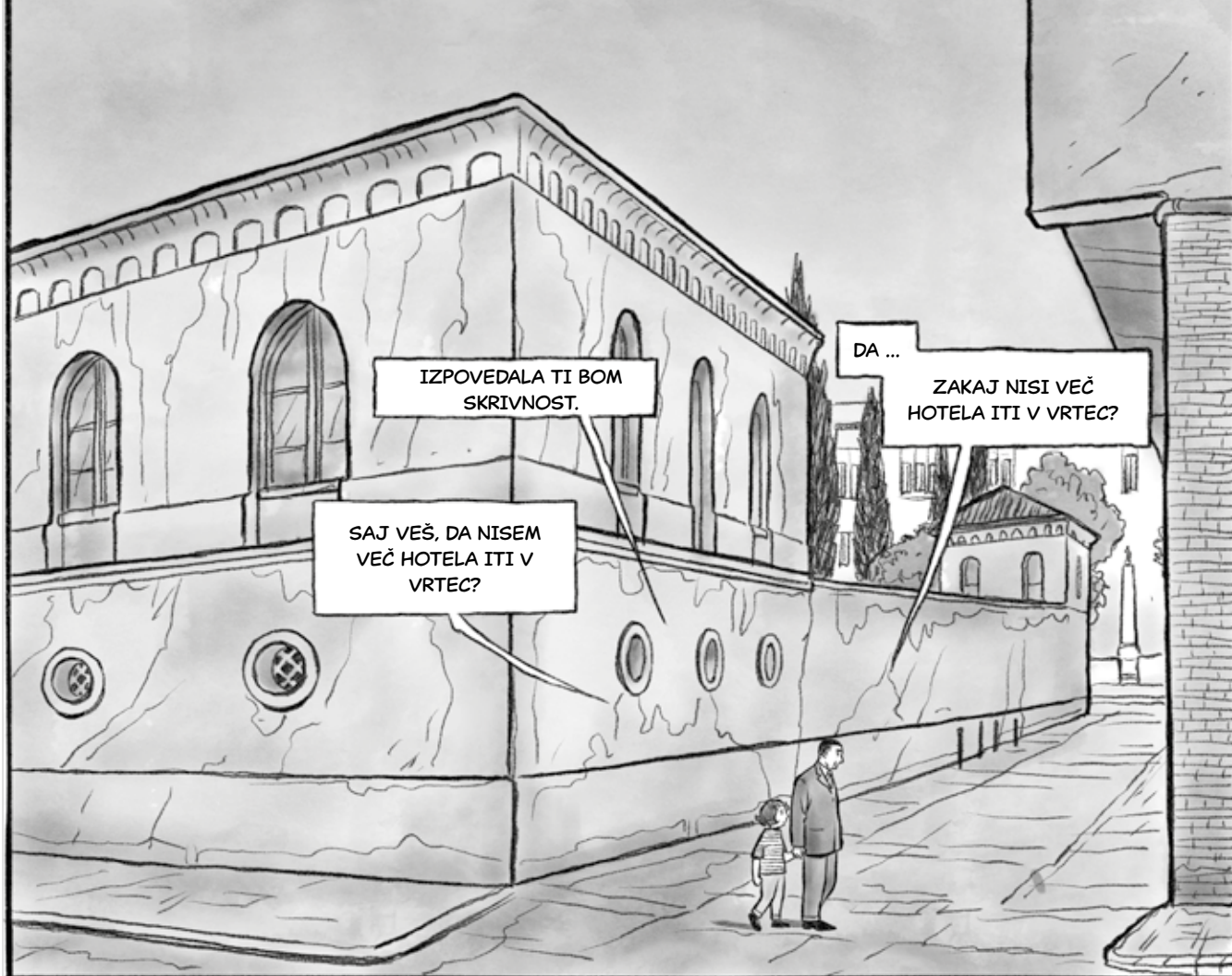
POJDI, NO ...

A JE VSEENO ZNAL DOBRO
IZKORISTITI SITUACIJO ...

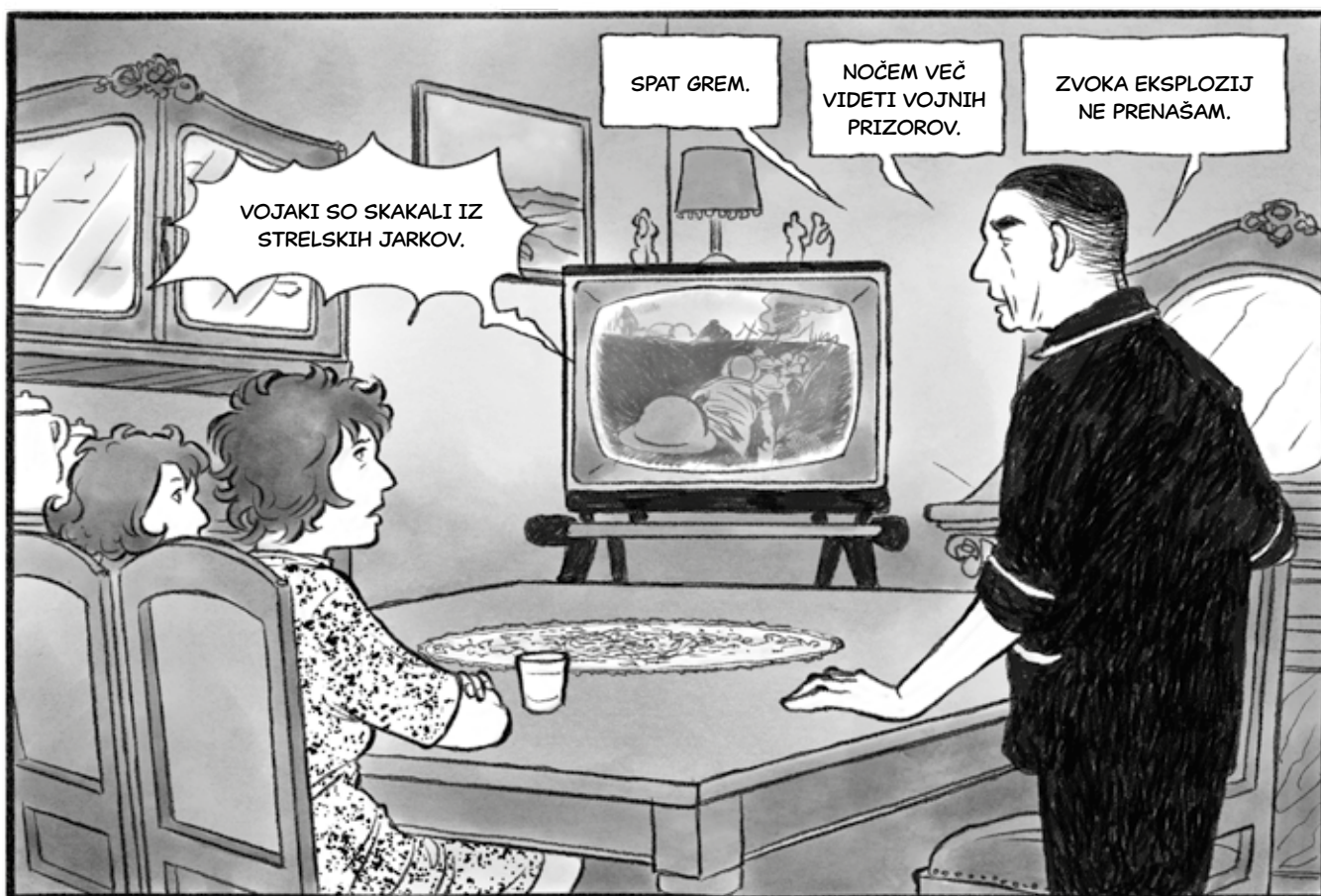
MED VOJNO IN PO NJEJ ...

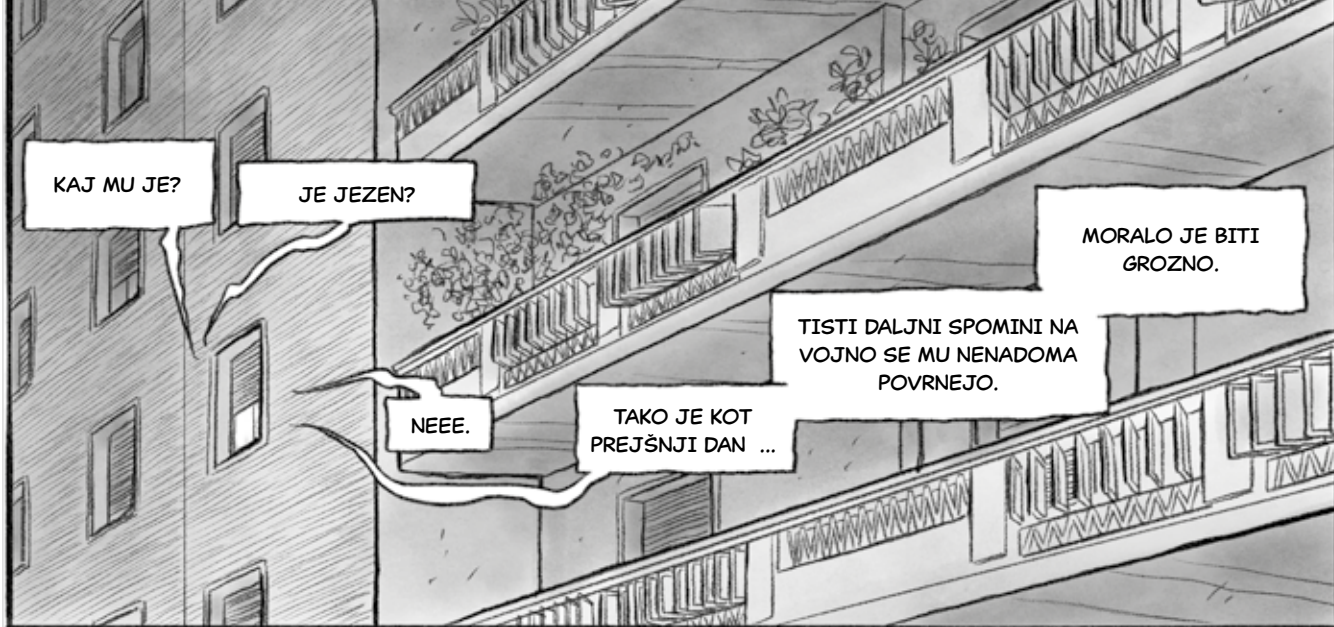
IN ŠE DANES JO
IZKORIŠČA ...

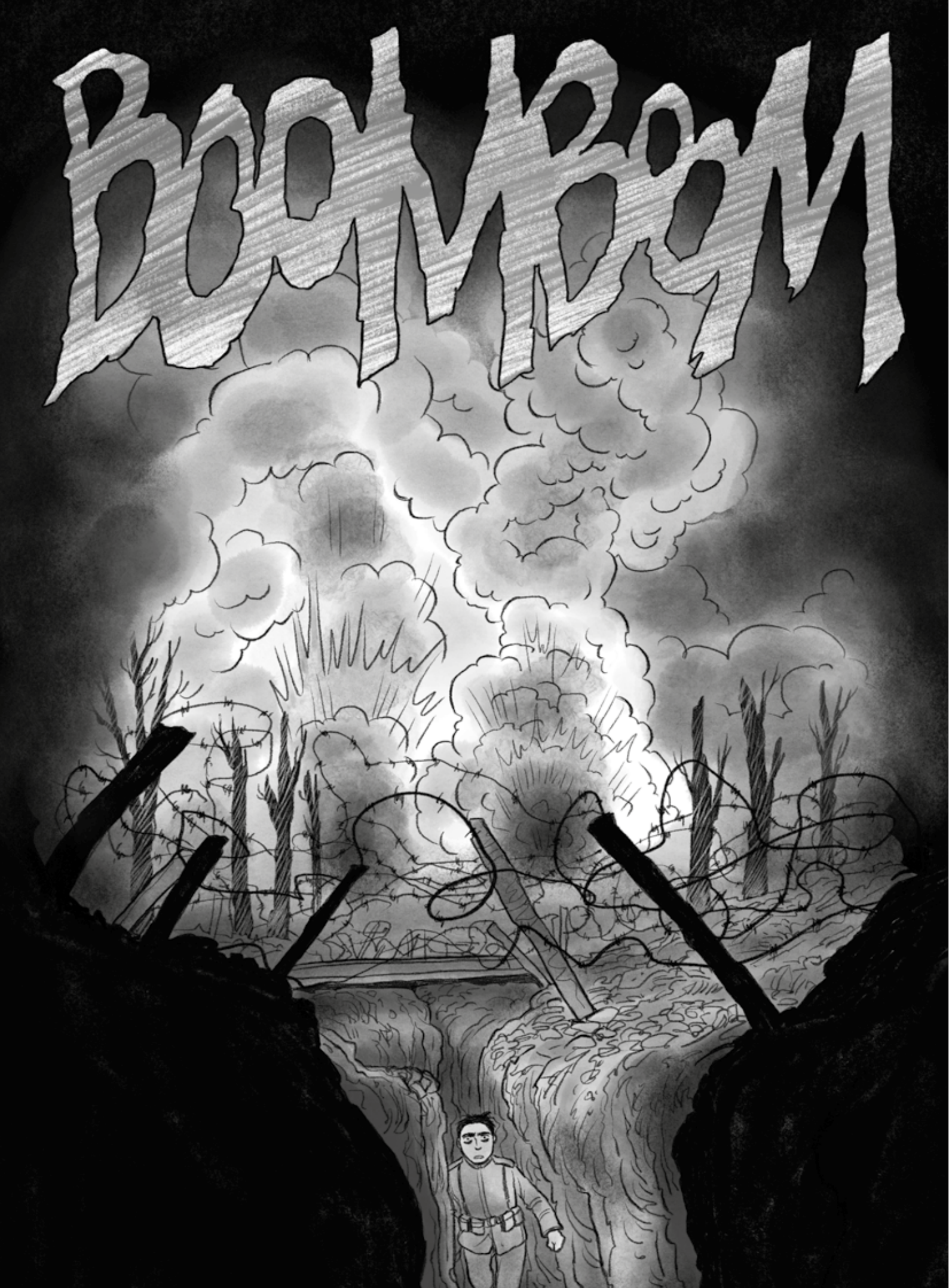

BOOM BOOM

NE POVEJ
NIČESAR
OSTALIM ...

SAMO GRDE
SANJE SO ...

TUKAJ SI, DOMA,
Z MANO ...

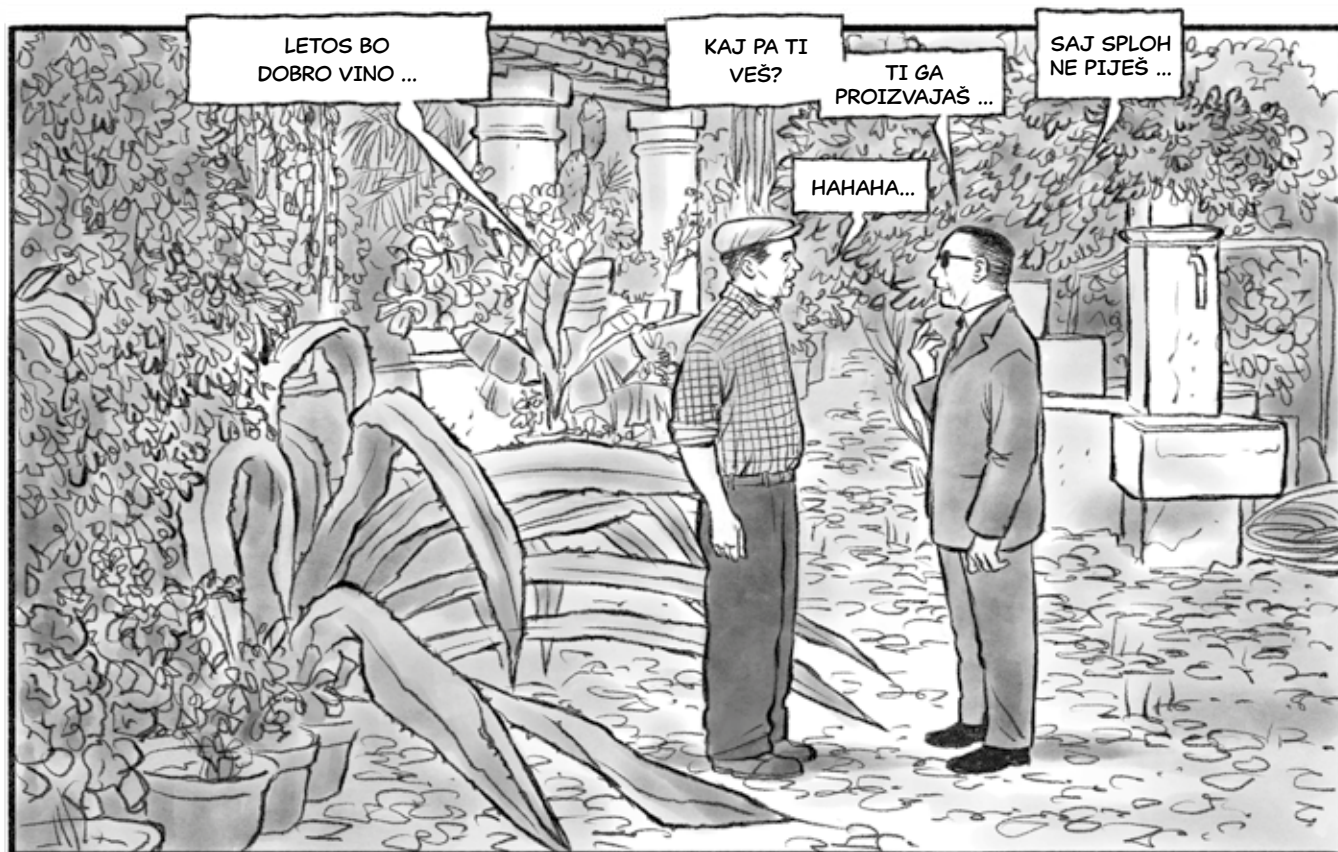
DA ...

DRUGAČE BODO V SKRBEH
IN MI BODO POSTAVLJALI
VPRAŠANJA.

MOLČALA
BOM ...

POSKUSIVA SPET
ZASPATI.

VELIKO ČASA POZNEJE MI JE DEDEK
IZROČIL STARO ŠKATLO IN MI POVEDAL,
DA SO V NJEJ NJEGOVI SPOMINI.

V NJEJ JE BILO VELIKO
RAZGLEDNIC, SLIK IN PAPIRJEV.

VEČ LET POZNEJE SEM JIH SKLENILA
PREGLEDATI IN UREDITI.

NAŠLA SEM DVA TELEGRAMA,
POSLANA NA VOJNO OBMOČJE,
VSA ZMEČKANA.

VELIKO RAZGLEDNIC, POSLANIH MAMI,
MOJI PRABABICI, KI JE NISEM NIKOLI
SPOZNALA. NEKATERE SO BILE POSLANE
Z VOJNIH OBMOČIJ, DRUGE S KRAJEV,
KJER SE JE UTABORIL BATALJON.

PODOŽIVELA SEM NJEGOVO POT PO
RAZNIH DEŽELAH VSE DO FRANCIJE IN
BELGIJE.

PA ŠE KNJIŽICA O BOJIH V ITALIJI
IN FRANCIJI Z BRIGADO NAPOLI, V
KATERO JE BIL DEDEK VKLJUČEN.

IN LEPO ŠTEVILO ZBLEDELIH SLIK
O ŽIVLJENJU NA FRONTI.

NA NEKATERIH SLIKAH
PREPOZNAM MLADEGA DEDKA.

IN SPOMINSKI ROBČEK Z ROČNIMI ZAPISI
IMEN MEST, KI SO LETA 1918 PREŠLA POD
ITALIJO: TRENTO, TRST, PULJ IN GORICA.

TO JE BIL RAZLOG, ZARADI
KATEREGA JE ŠEL V VOJNO.

ON IN ŠE MILIJON DRUGIH.

Zaključna beseda

Hvaležna sem ustanovi Palazzo del Fumetto, ker me je v sklopu projekta Evropska prestolnica kulture Nova Gorica-Gorica 2025 povabila k razmisleku na temo meje.

Tema meje oziroma mej je meni vedno veliko pomenila. Že ob koncu 90. let sem napisala oziroma narisala zgodbo »Aida al confine« (Aida ob meji), ki se odvija v Trstu. Gre za fiktivno zgodbo, ki obravnava pomen meje v sedanjosti in preteklosti, med živimi in mrtvimi, med spomini in resničnostjo.

Ta zgodba pa obravnava nekoliko različne meje. Tudi tokrat so nekak prag, ki ločuje preteklost od sedanjosti, notranjost junakov od zunanjega sveta, povedano od vsega tistega, kar ostaja ovito v skrivnost, sanje od življenja, čas miru od časa vojne. Obstaja pa tudi čisto otipljiva meja, in sicer tista, za katero se je milijon vojakov borilo med prvo svetovno vojno. Meja oziroma mejna črta danes zgleda nepomembna in obsega le nekaj kilometrov, vendar je dramatično spremenila ali vplivala na življenja vseh tistih, ki so šli v vojno, kot tudi narodov in ozemelj, ki so doživeli vojno, ter poznejših generacij.

Poleg tega bi rada posebej izpostavila, da je to avtobiografska zgodba in da se tokrat prvič soočam z njo. Čutila sem potrebo, da bi opisala neznaten, vsakdanji, a dejansko doživeti delček življenja, temelječ na liku mojega dedka Vincenza, kot se ga spominjam iz otroštva.

Dedek je šel v vojno leta 1915, star 19 let. Vrnil se je živ, vendar ga je čakala vrsta drugih dramatičnih dogodkov, zgodovinsko manj pomenljivih in prodornih, ki pa so njemu in njegovi družini povzročili globoko trpljenje. Veliko je bilo tudi veselih in srečnih trenutkov. A vojne izkušnje so ga vseeno neizbrisno in nepopravljivo zaznamovale. Moj dedek ni prenesel niti zvočnega fragmenta vojnega filma, kaj šele, da bi si ogledal cel film. Isto velja za dokumentarce. More, ki jih je doživel v strelnih jarkih, so ga preganjale. Ponoči se je pogosto prebujal, kot če bi podoživljal tiste trenutke. Nenavadno pa je, da se o tem ni mogel z nikomer pogovarjati. Ni bilo besed, s katerimi bi bilo mogoče opisati tiste izkušnje ljudem, ki jih niso doživeli. To skrivnost je obdržal v sebi. Ni je bil zmožen sporočiti.

Šele kasneje sem razumela vzroke za njegov molk in globoko travmo, ki jo je življenje na fronti povzročilo njemu, drugim milijonom vojakov, a tudi številnim civilistom, ženskam in otrokom.

Dedek mi je na svoj način poskusil razložiti svoje zadržke tako, da mi je pred smrtjo izročil škatlo z različnimi dokumenti: več razglednicami, dvema telegramoma in robčkom iz časa prve svetovne vojne.

Šele po več letih sem se sklenila seznaniti z vsebino škatle. Pred kratkim, ko sem pisala to zgodbo, sem preuredila razglednice, ki jih je pošiljal svoji materi, moji prababici, prek katerih je mogoče rekonstruirati geografske in vojne premike (ker so vse razglednice morale skozi cenzuro) Brigade Napoli, v katero je bil vključen. Našla sem nekaj zelo medlih namigov na nekatere krute bitke: »veliko dela smo imeli ...«. Drugje je s par izrazi v sardinijskem narečju sporočil družini, da se je bataljonu v kratkem obetal pomik na francosko fronto.

Pri razumevanju travme, ki jo je doživel dedek, mi je bil v veliko pomoč esej Erica Leeda »Nikogaršnja zemlja«, ki sem ga prebrala ravno v obdobju, ko sem snovala »Aido na meji«. Nikogaršnja zemlja je ozemlje, ki ločuje dve vojski oziroma jarke dveh nasprotujočih si vojsk. V določenem smislu je meja prav to: črta, ki ločuje znano, prijateljsko od sovražnega, nevarnega ozemlja. Avtor analizira travmo, ki so jo vojaki doživeli med življenjem na fronti, bodisi ob napadih in bitkah bodisi »samo« med čakanjem. Leed razlaga predvsem, zakaj so bili tiste izkušnje in tisti doživljaji tako pretresljivi, da jih ni mogoče ubesediti in razložiti tistim, ki jih niso spoznali v prvi osebi.

Ta meja med zunanjim svetom in globokim in skrivnostnim čutenjem v psihi odrasle osebe, mojega dedka, je sicer zelo blizu neznatnemu in nevidnemu svetu, ki sem ga sama doživljala kot otrok. Dva intimna sveta, prvi vezan na preteklost in prelomne zgodovinske dogodke, drugi neznatni, nov in otroški, se približata in stiketa odnos med dvema človeškima bitjema, ki se razumeta. Pri tem pa vsak prepozna mejo drugega in jo sprejme.

Vanna Vinci
julij 2025

Zahvaljujem se Sari Pavan, Riccardu Pasqualu,
Arielu Brandoliniju, Irini Pinatto, Palazzo del Fumetto,
Avtonomni deželi Furlaniji-Julijski krajini,
Giovanniju Mattioliju, Silvani Manconi in svoji mami.

Vanna Vinci (1964) je stvariteljica temočnega lika
»Filozofske deklice« (*La bambina filosofica*). Svoje
zgodbe v stripu je objavila pri založbah Sergio
Bonelli Editore, Sole 24 ORE Cultura, Feltrinelli,
Dargaud, Planeta, Rizzoli Lizard, Kappa Edizioni,
Granata Press ter drugih italijanskih in tujih
založbah, v Italiji, Franciji, Združenem kraljestvu,
Nemčiji, Španiji in Koreji. Marsikatero od njenih
del bo ponovno izšlo v posodobljeni obliki pri
založbi Sergio Bonelli Editore, za katero je avtorica
pravkar zasnovala novo miniserijo v stripu »Nočno
potovanje« (*Viaggio Notturmo*).

BORDERS/CONFINI/MEJE

Altan
Colaone
Vinci

REGIONE AUTONOMA
FRIULI VENEZIA GIULIA

IO SONO
FRIULI
VENEZIA
GIULIA

GO! 2025
NOVA GORIZIA
GORIZIA

Uradni program
Programma ufficiale
Official programme

Palazzo
del Fumetto